

Dkt. Dave Mathewson Hermeneutics, Hotuba ya 1 _Utangulizi.

Ufafanuzi

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Karibu kwenye kozi hii kuhusu hermeneutiki za kibiblia. Hii ni kozi inayotegemea moja inayofundishwa katika Chuo cha Gordon. Na ninachotarajia kufanya wakati huu ni kukutambulisha kwa mambo kadhaa.

Kama tutakavyoona, hermeneutics inaweza kuwa neno ambalo halieleweki vizuri na hutumika kwa upana sana na mara nyingi hutumika kuzungumzia mambo kadhaa. Kwa hivyo ninachotaka kufanya ni, kwanza kabisa, tutaangalia suala la hermeneutics ni nini katika kipindi hiki cha mihadhara. Tunamaanisha nini kwa hermeneutics? Na inahusianaje na maneno mengine kama vile tafsiri na ufafanuzi, maneno mengine ambayo kwa matumaini umesikia kuyahusu.

Pia tutazungumzia kidogo kuhusu mbinu tofauti za tafsiri, mbinu tofauti za ukosoaji, na jinsi zinavyoweza kuwa muhimu katika kutafsiri na kuelewa maandishi ya Biblia. Tutazungumzia kidogo kuhusu historia ya tafsiri na historia ya hermeneutiki. Ni muhimu kuelewa kwamba hatuketi tu chini na kuanza kutafsiri, bali tunasimama mwishoni mwa mstari mrefu wa wengine ambao wamepambana na kufikiria kuhusu maandishi ya Biblia na ambao wamejaribu kuyaelewa.

Kwa hivyo ni muhimu kuelewa msimamo wetu katika uhusiano na wengine waliotutangulia na kutafsiri maandishi. Kwa hivyo moja ya mambo ambayo ningependa ufanye pia katika kozi hii ni kujifunza majina ya watu muhimu wanaohusishwa na harakati fulani za hermeneutical. Kwa hivyo kundi hilo la mawazo, tunatumaini tunaweza kulizungumzia katika wakati huu.

Nataka kuanza kwa kuuliza swali, hemenetiki ni nini na kwa nini ni muhimu? Kwa nini tunahitaji kukaa katika mfululizo wa mihadhara ili kujifunza jinsi ya kusoma na kutafsiri Biblia? Kwa nini tusikae tu na kuisoma? Na kama ulivyofanya, labda nimesikia hadithi nyingi ambapo watu wamesema, oh, sihitaji haya yote.

Ninachofanya ni kukaa tu na kusoma Biblia. Lakini tutaona hata aina hiyo ya mbinu ikifunua mawazo kadhaa kuhusu jinsi tunavyoelewa na kusoma maandishi ya Biblia.

Kwa hivyo nataka kuanza leo kwa kuuliza hermeneutics ni nini na kwa nini tunahitaji? Kwa nini ni muhimu? Kwanza kabisa, hermeneutics ni nini? Hili, kama nilivyokwisha sema, ni neno ambalo hueleweka mara kwa mara kwa njia mbalimbali. Kwa kweli, kadiri unavyosoma zaidi kulihusu, ndivyo unavyogundua kuwa linaweza kumaanisha mambo kadhaa, kulingana na unayezungumza naye au unayesoma. Kwa baadhi, hermeneutics inamaanisha matumizi ya mbinu sahihi za tafsiri kwa maandishi ya Biblia kwa kutumia mbinu sahihi au mbinu sahihi kwa maandishi ya Biblia.

Kisha mtu anaweza kubaini maana sahihi yake. Kwa baadhi, tafsiri ni utafiti halisi wa maandishi ya Biblia, si tu uelewa wa mbinu sahihi, bali pia utafiti halisi wa maandishi yenyewe. Lakini kwa kawaida jinsi hermeneutics inavyotumika leo, ingawa, tena, kitaalamu mfululizo huu wa mihadhara hautazuiliwa tu kuzungumzia kile ambacho baadhi wanafikiri ni hermeneutics, hiyo ni falsafa ya jinsi tunavyoelewa na kile tunachofanya tunapajaribu kuelewa maana ya kitu fulani.

Lakini tutazungumzia kuhusu mbinu tofauti na tutapanga kwa upana zaidi kuzingatia mbinu tofauti na mbinu tofauti za tafsiri na kuzingatia jinsi hizo zinavyoweza kuwa na manufaa katika kutafsiri maandishi ya Biblia. Lakini hermeneutics kwa kawaida imeeleweka kwa upana zaidi katika masomo ya Biblia kumaanisha sio tu matumizi ya kanuni na mbinu sahihi za maandishi ya Biblia, lakini hermeneutics kwa kweli imekuja, kwanza kabisa, kutumika kwa upana zaidi kuliko kuelewa Biblia kwa taaluma

pana za kibinadamu za jinsi tunavyoielewa yote, iwe ni katika sayansi au fasihi au historia au taaluma nyingine yoyote, tunaielewa? Tunafanya nini tunapojaribu kuelewa kitu kingine au sehemu nyingine ya mawasiliano? Kwa hivyo hermeneutics imepanuka zaidi ya masomo ya Biblia kama tutakavyoona, lakini kinachofanywa na hermeneutics hata nje ya masomo ya Biblia huathiri jinsi tunavyoikaribia na kuitafsiri Biblia pia. Lakini hermeneutics, tena, zaidi ya matumizi sahihi ya mbinu na njia sahihi za kuelewa Biblia, hermeneutics imekuja kuuliza swali, inamaanisha nini kuelewa kitu? Tunaielewa? Tena, kwa madhumuni yetu, tunazungumzia kuelewa maandishi ya Biblia, maandishi ya Agano Jipya au la Kale, lakini tunaielewa hilo? Tunafanya nini tunapojaribu kuelewa maandishi ya Biblia? Na hivyo hilo litakuwa moja ya mambo yanayoangazia mfululizo huu wa mihadhara ni kuangalia masuala yanayohusiana na kile tunachofanya tunapojaribu kusoma na kuelewa maandishi ya Biblia? Tunafanya nini tunapoyatafsiri? Tunaielewa? Neno hermeneutics, kama vitabu vingi vya kiada vitavyokuambia, neno hermeneutics lenyewe ni neno linalotokana na neno la Kigiriki ambalo lilitumika kwa mungu Hermas.

Linatokana na neno la Kigiriki hermeneuine , ambalo linamaanisha kutafsiri, kuelewa, kuelezea, kutafsiri. Na neno hilo lilitumika kwa mungu wa Kigiriki Hermas. Na wakati mtu angetaka kuelewa jambo fulani au mtu angeenda kushauriana na Hermas ili kupokea ujumbe kutoka kwa miungu, Hermas alitenda kama mkalimani au mpatanishi na angewasiliana na kutafsiri ujumbe kutoka kwa miungu kwa mtu anayeuliza kuhusu taarifa hiyo.

Kwa hivyo alitenda kwa namna fulani, Hermas alitenda kama mpatanishi, mpatanishi kati ya ujumbe wa miungu na mwanadamu. Na hivyo hementiki inaweza, kwa namna fulani, kuonekana kama mpatanishi kati ya. Ni mpatanishi kati ya maandishi tunayotaribu kuelewa na kumaanisha na mtafsiri.

Uelewa wa kibinadamu kisha huziba pengo kati ya maandishi na sisi ili tuweze kuelewa mambo. Na tena, kwa madhumuni yetu, ili tuweze kuelewa maandishi ya Biblia. Kwa hivyo aina fulani ya kimsingi ya hermeneutics inahusianaje na jinsi tunavyoelewa kitu? Tunafanya nini tunapojaribu kuelewa kitu? Lakini uelewa huu wa hermeneutics unahusianaje na taaluma zingine, kama vile kile tunachokiita tafsiri? Ingawa watu wengi watatumia hermeneutics na tafsiri karibu sawa.

Inahusiana vipi na ufafanuzi? Ni neno gani ambalo kwa kawaida huhusishwa na unachofanya ukichukua kozi ya lugha ya kibiblia, kama vile Kigiriki au Kiebrania, ufafanuzi. Unahusiana vipi na hayo? Unatofautianaje na ufafanuzi? Ufafanuzi kwa kawaida hueleweka zaidi kama matumizi maalum ya kanuni na mbinu nzuri za kueleza maana ya maandishi katika muktadha wake wa asili na katika maana yake ya asili. Kwa hivyo ufafanuzi ni kuchunguza maandishi kutoka pembe zake mbalimbali.

Maandishi yana vipengele vya kifasihi. Pia yana vipimo vya kihistoria. Maandishi ya Biblia yana kipimo cha kitheolojia.

Zina mwelekeo wa kitamaduni, mwelekeo wa lugha. Kwa hivyo ufafanuzi huo unachunguza maandishi kutoka pembe mbalimbali, ukijaribu kutoa maana kama mwandishi alivyokusudia awali na katika muktadha wake wa kihistoria. Lakini tena, hemenetiki ni pana zaidi kuliko hiyo.

Inahusu sio tu matumizi ya kanuni, bali pia jinsi tunavyoelewa? Inamaanisha nini kuelewa? Inamaanisha nini kutafsiri maandishi? Tunafanya nini tunapoelewa na kutumia maandishi? Tafsiri pia ni tofauti kidogo na hemeneutiki kwa kuwa tafsiri inarejelea mazoezi halisi ya kuelewa maandishi. Mtu anaweza kuzingatia hemeneutiki zaidi kama nadharia kuhusu jinsi tunavyoelewa na kile tunachofanya tunapoelewa maandishi. Tafsiri inaweza kuonekana zaidi kama uelewa halisi wa

maandishi, tafsiri halisi ya maandishi au matumizi halisi ya mbinu za kuelewa maandishi.

Kwa hivyo hemenetiki na tafsiri zote mbili huuliza swali na kuibua maswali ya jinsi tunavyoelewa maandishi? Tunafanya nini tunapoelewa maandishi? Na ni mbinu na mbinu gani sahihi zinazotumika kuelewa maandishi? Hilo huibua swali ni kwamba tunapofikiria hemenetiki na tafsiri, tunauliza swali la jukumu gani vipengele vitatu tofauti vya mawasiliano vinacheza? Yaani, kuna mwandishi anayetengeneza maandishi na pia kuna maandishi yenyewe, bidhaa ambayo mwandishi alitoa ambayo huwasiliana, na kisha kuna msomaji anayejaribu kuelewa na kuelewa maandishi. Kwa hivyo tafsiri huuliza swali kuhusu mwandishi, maandishi na msomaji, haswa ni lipi au labda yote matatu, lakini ni lipi kati ya hayo linalocheza jukumu kuu linapokuja suala la uelewa wa maandishi? Maana iko wapi? Lengo letu linapaswa kuwa nini tunapjaribu kuelewa maandishi ya kibiblia? Je, tunauliza swali la mwandishi? Je, tunazingatia nia ya mwandishi? Hii ingekuwa mbinu nyingi za hemenetiki ambazo zingeelezea kama nia ya mwandishi, mbinu inayojulikana kama nia ya mwandishi. Kwa hivyo tunazingatia aina fulani ya kwenda nyuma ya maandishi.

Kihistoria, watu wamejiuliza mwandishi alikuwa na nia gani? Mwandishi alikusudia kuwasilisha nini kwa kutoa maandishi haya? Kwa hivyo sifa moja ya hermeneutiki ni kuzingatia mwandishi na nia ya mwandishi kuwasiliana kama mahali pa msingi pa maana. Sifa ya pili ya hermeneutiki au nafasi ya pili ambayo watu mara nyingi huzingatia linapokuja suala la hermeneutiki basi ni maandishi au baadhi wameyaita hayo kuzingatia ndani ya maandishi. Kwa hivyo mwandishi angekuwa akienda nyuma ya maandishi kuuliza maswali kuhusu nia ya mwandishi, kile ambacho mwandishi anajaribu kufanya, lakini hermeneutiki inayozingatia maandishi ingezingatia maandishi yenyewe, matokeo yaliyokamilika, kwamba ushahidi wa majaribio ambao

tunao katika umbo la maandishi yaliyoandikwa ambayo ndiyo mahali pa msingi pa maana.

Na tafsiri. Kwa hivyo , kulingana na mbinu hii, mara nyingi maandishi huonekana kuwa na maisha yake. Kwa hivyo wengine wangesema hata bila kujali mwandishi alikuwa nani na alijaribu kuwasilisha nini, maandishi sasa yana maisha yake.

Na kwa hivyo maandishi ndiyo lengo kuu la tafsiri yetu. Kwa hivyo tunajaribu kuelewa kifungu chenye cha Agano la Kale au Agano Jipya na jinsi kilivyowekwa pamoja. Sehemu ya tatu ambapo tafsiri au maana inadhaniwa kuwa iko ndani ya msomaji.

Yaani, wasomaji wanaelewa maandishi. Na wengine wangependekeza, kwa hivyo, bila msomaji kuyaelewa na kuyasoma, haswa ikiwa hatuna uwezo wa kumfikia mwandishi, haswa maandishi wa Biblia ambao wameondoka zamani, hatimaye ni msomaji ambaye lazima aelewe maandishi. Kwa hivyo tunatoka katika tamaduni tofauti, tunatoka katika malezi tofauti, tunatoka katika mitazamo tofauti, tunatoka katika mielekeo tofauti ya kitheolojia, na hii yote itaathiri jinsi tunavyosoma maandishi.

Na kwa hivyo wengine wangesema kwamba maana kuu iko katika msomaji na uwezo wake wa kuelewa maandishi ya Biblia. Kama tutakavyoona, tunapoanza kupitia, hasa sehemu ya kwanza, nusu ya kwanza au zaidi ya mfululizo huu wa mihadhara kuhusu hemenetiki, tutazingatia vipengele hivyo vitatu. Na angalia jinsi mbinu ngapi zinavyozunguka vipengele hivyo vitatu.

Mbinu za tafsiri na falsafa za kihermeneutical zinazomlenga mwandishi, zingine zinazozingatia maandishi, na hivi karibuni, zile zinazomlenga msomaji hasa. Na tutaona hata kihistoria, hiyo ndiyo aina ya mpangilio ambao kihermeneutical na tafsiri vimekua. Lakini tutauliza swali la basi, tunapofikiria kuhusu kihermeneutical na

tafsiri, uhusiano kati ya hizi tatu ni upi? Na je, moja kati yao inapata umuhimu na umaarufu zaidi kuliko zingine? Au zote tatu ni halali sawa? Kwa hivyo tena, tutaangalia nadharia za tafsiri.

Tutaangalia historia ya tafsiri na jinsi hiyo inavyoathiri jinsi tunavyoangalia maandishi ya Biblia. Tutaangalia mbinu tofauti za tafsiri, mbinu tofauti za ukosoaji, na jinsi hizo zinavyoweza kutusaidia pia kuingiliana na maandishi ya Biblia. Kwa nini hemeneutiki ni muhimu? Tena, sote tumesikia hadithi za mtu anayesema, sihitaji hemeneutiki.

Ninachohitaji kufanya ni kukaa chini na kusoma maandishi. Kwa nini nisikae tu chini na kusoma Biblia yenyewe? Lakini kama tutakavyoona, mbinu hiyo inaonyesha dhana kuhusu hemeneutiki na uelewa kuhusu jinsi tunavyosoma maandishi na maana ya kutafsiri maandishi ya kibiblia. Lakini kwa nini hemeneutiki ni muhimu? Hermeneutiki hufanya kazi kimsingi, na tena, ninapozungumzia hemeneutiki, mara nyingi mimi huzungumzia hermeneutiki zote mbili katika maana yake ya kifalsafa kuhusu jinsi tunavyoelewa, lakini pia hermeneutiki kwa upande wa jinsi baadhi wanavyoielewa kama tafsiri na mbinu na mbinu sahihi za kutafsiri maandishi ya kibiblia.

Lakini kwa nini hemeneutiki ni muhimu? Hemenetiki hutoa daraja kati ya maandishi yanayotolewa kwa wakati na wakati fulani katika utamaduni, katika lugha, katika historia, katika mazingira ya kidini, kifalsafa na kisiasa ambayo ni tofauti sana na yetu, angalau kwa wengi wetu. Ni tofauti sana na yetu. Ili wakati mwingine tuweze kuelewa vibaya ikiwa hatujui tofauti kati ya mtazamo wetu na ule wa maandishi ya kale tunayotaribu kuelewa.

Hata hivyo, wakati huo huo, nina uhakika kwamba kuna mambo ya kawaida ambayo ni muhimu kwa uelewa. Kama kusingekuwa na mambo ya kawaida kabisa, tusingeweza kuelewa maandishi ya Biblia. Kwa hivyo hakuna pengo kubwa au umbali mkubwa kiasi kwamba hakuna matumaini ya kufikiria kwamba tunaweza kuushinda.

Lakini hemenetiki ni muhimu kwa sababu tena, tunasoma mfululizo wa hati zinazozalishwa kwa wakati mmoja, katika mazingira, utamaduni, hali ambayo ni tofauti sana katika mambo fulani na tofauti na yetu wenyewe. Na hemenetiki hutusaidia kuziba pengo hilo ili tuweze kufikia uelewa wa maandishi ya Biblia. Kuna mapengo kadhaa ambayo hemenetiki husaidia kuziba njia kadhaa ambazo maandishi ya Biblia yametengwa nasi.

Kwa mfano, kuna umbali wa muda. Biblia inashughulikia, kutafsiri Biblia ambapo unashughulikia maandishi yaliyotolewa miaka 2000, karibu miaka 2000 na zaidi. Mapema kuliko kuwepo kwetu.

Kwa hivyo ni muhimu basi tuweze kutambua umbali huo na kuweza kuziba pengo hilo pia. Ninapenda kuelezea hilo kwa hadithi. Nakumbuka wakati mmoja nilipokuwa nikiishi Montana na nilikuwa nikienda chuo kikuu na kujaribu kufanya kazi yoyote ya kiangazi ili kusaidia kupata pesa za karo.

Na nakumbuka nilimsaidia mfugaji mmoja kubomoa kibanda cha mbao. Na kibanda cha mbao kilikuwa kimejengwa mwanzoni mwa miaka ya 1900, 1920 au 30, kitu kama hicho. Na kilikuwa kimesasishwa, lakini baadhi ya mbao zilikuwa bado katika hali nzuri sana.

Kwa hivyo mfugaji huyu alitarajia kubomoa kibanda kwa uangalifu na kuokoa mbao nyingi ili kujenga nyumba yake mwenyewe kwa sababu nyingi zilikuwa bado katika hali nzuri sana na ni wazi zingemwokoza pesa nyingi. Kwa hivyo alinipigia simu na kuniuliza kama ningemsaidia kubomoa kibanda hiki na kumsaidia kuokoa mbao hizi. Kwa hivyo nilikutana naye na tukaanza kufanya kazi katika kibanda hiki.

Na niligundua tulipoanza kuondoa magogo, kati ya magogo hayo kulikuwa na magazeti, ambayo mara nyingi yalitumika kujaza mashimo ili kuzuia upepo baridi wa

baridi wa Montana. Na nilianza kutazama magazeti haya na kusoma, nilivutiwa na katuni za kisiasa. Na nilianza kuyaangalia na kugundua kuwa sikuwa na wazo la kile nilichokuwa nikisoma.

Sikuweza kuelewa chochote. Mengi yake yalikuwa kwa sababu tu nilikuwa nikisoma fasihi kutoka kipindi tofauti sana. Ingawa ilikuwa miaka 75, 80 iliyopita tangu nilipokuwa nikisoma, bado nilikuwa na shida kuelewa.

Na baadhi yake yalikuwa fumbo kwangu kabisa kwa sababu tu yalitolewa katika kipindi ambacho sikuwa najua kinachoendelea. Je, hili ni kweli zaidi kiasi gani kwa maandishi yaliyotolewa zaidi ya miaka elfu mbili iliyopita na mapema? Kwa hivyo basi, utafiti wa hermeneutics na tafsiri hutusaidia kuziba umbali huu wa muda, hasa wakati waandishi na wasomaji hawapo hapa kushauriana. Kwa hivyo kuna umbali wa muda unaosimama kati yetu, mkalimani na maandishi ya Biblia.

Na hemenetiki ni njia ya kuziba pengo hilo. Kuna umbali wa pili na baadhi ya haya yanahusiana. Hizi si kategoria zote tofauti.

Labda kuna mwingiliano kidogo kati yao. Lakini umbali mwingine kati yetu kama wakalimani na maandishi ya Biblia ni tofauti ya kitamaduni. Katika ulimwengu wa Biblia, iwe ulimwengu wa kale wa Mashariki ya Karibu au ulimwengu wa Kigiriki-Kirumi wa Agano Jipya hufunua ulimwengu ambao una utamaduni tofauti sana na maadili tofauti sana ya kitamaduni mara nyingi kuliko ulimwengu tunaishi.

Wakati mwingine mara nyingi mimi huona kwamba wakalimani na wasomaji kutoka nchi za ulimwengu wa tatu wakati mwingine huwa rahisi kusoma maandishi ya Biblia kwa sababu yanatoka katika utamaduni ambao wakati mwingine uko karibu zaidi na maandishi ya Biblia na utamaduni wa kibiblia kuliko utamaduni wangu wa kiteknolojia wa Amerika Kaskazini ninaoishi. Lakini bado mara nyingi kuna maadili na

tofauti za kitamaduni ambazo wakati mwingine zinapaswa kutatuliwa katika kujaribu kuelewa maandishi ya Biblia, angalau kama mwandishi alivyojaribu kuwasiliana.

Tena, tunaishi katika enzi ya kibinafsi na kiteknolojia, angalau Amerika Kaskazini, ambapo uhamaji wa juu na ukweli kwamba mimi hupata mshahara kila baada ya wiki mbili wakati mwingine hufanya kazi ya kunitenga na utamaduni uliotoa maandishi ya Biblia.

Ili kukupa mifano michache, baadhi ya mifano hii tunaweza kuirudia baadaye darasani na kuishughulikia. Mengine, nimeyataja tu ili kuonyesha mapambano katika kujaribu kuelewa andiko. Wakorintho wa Kwanza 11.

Kanusho lingine ninalopaswa kutoa ni kwamba mimi ni profesa wa Agano Jipya kwa wito na shauku. Kwa hivyo mifano yangu itazingatiwa katika Agano Jipya, lakini nitajaribu kuleta mifano mingi ya Agano la Kale niwezavyo na ambayo niko huru nayo ili pia kuonyesha kanuni tofauti ambazo tutakuwa tukifanyia kazi. Lakini Wakorintho wa Kwanza 11, mfano wa Agano Jipya.

Katika Wakorintho wa Kwanza sura ya 11, Paulo anazungumzia suala la wanaume na wanawake na uhusiano wao pamoja katika muktadha wa kanisa linapokusanyika kwa ajili ya ibada. Na mafundisho yake kimsingi ni kwa wanawake na jinsi wanavyoweza kutabiri. Na anaanza kujadili ukweli kwamba anawaruhusu kutabiri mradi tu vichwa vyao vimefunikwa vizuri.

Na kusudi langu kwa sasa si kushughulikia maandishi hayo kwa kirefu au kutatua tatizo, bali ni kuonyesha tu kwamba umuhimu wa kifuniko hicho cha kichwa katika maandishi hayo ni nini? Je, kinafanana na vifuniko vya kichwa tunavyovifahamu leo, iwe ni katika utamaduni wa Kiislamu au usemi mwingine? Je, Paulo anarejelea kifuniko cha kichwa au nywele ni mjadala mwingine katika maandishi hayo. Inamaanisha nini? Ni aina gani ya historia na taarifa za kitamaduni ambazo Paulo

anatumia ambazo tunahitaji kuzijua ikiwa tutaelewa maagizo ya Paulo katika Wakorintho wa Kwanza sura ya 11? Kwa hivyo Wakorintho wa Kwanza sura ya 11 ni mfano mmoja wa, nadhani tutakuwa katika hatari ya kutoelewa maandishi hayo, angalau kwani Paulo alikuwa akijaribu kuwasiliana bila aina fulani ya ujuzi wa historia ya kitamaduni ambayo ilifahamisha maagizo ya Paulo yanayohusiana na vifuniko vya kichwa. Mfano mwingine, Ufunuo sura ya 13.

Katika Ufunuo sura ya 13, Yohana anaielezea himaya ya Kirumi ya wakati huo kama mnyama mbaya sana. Na swali moja ni kwa nini Yohana yuko hivyo, si tu katika sura ya 13, bali katika kitabu chote cha Ufunuo, kwa nini Yohana anaipinga serikali? Kwa nini Yohana anaielezea himaya ya Kirumi katika kitabu cha Ufunuo ni giza na giza kiasi kwamba anaielezea kama mnyama huyu aliyekusudiwa kufanya madhara? Naam, tena, bila kutatua hilo hivi sasa, sehemu ya jibu ni kwamba katika himaya ya Kirumi ya karne ya kwanza, usingeweza kutenganisha masuala ya siasa na dini. Na hivyo kwa mtu kuhusika na kuwa sehemu ya maisha na hata kujipatia riziki katika muktadha wa himaya ya Kirumi kulileta changamoto kadhaa kwa sababu mara nyingi ingemhusisha katika kuathiri desturi za kidini za ibada ya sanamu.

Angalau mara nyingi katika serikali na dini zetu za kisasa hutengwa, lakini katika karne ya kwanza, mengi ya yale ambayo Yohana analenga ukosoaji wake hayawezi kueleweka isipokuwa tuelewe kwamba katika karne ya kwanza, dini na siasa na uchumi viliunganishwa kwa karibu. Na hakika sehemu ya ukosoaji wa Yohana kwa serikali ya Kirumi inahusiana na desturi za kidini za kuabudu sanamu ambazo mtu angejhusisha nazo ikiwa pia ungeshiriki Roma kisiasa na kiuchumi. Luka sura ya 11.

Je, Luka sura ya 11 ina umuhimu gani, mfano wa yule anayelitwa Msamaria Mwema? Je, ukweli kwamba Msamaria ni shujaa wa hadithi ni upi? Tena, tutaelewa vibaya mfano huu, hasa katika muktadha wetu wa kisasa wa Amerika Kaskazini ambapo

Msamaria amefugwa. Tuna vitu kama vile maghala ya chakula ya Msamaria Mwema na hospitali za Msamaria Mwema, n.k., n.k. Tumefugwa na Msamaria.

Lakini kama tutakavyoona mara chache katika mihadhara hii, hivyo sivyo wangewaona Wasamaria katika karne ya kwanza, hasa Myahudi wa karne ya kwanza. Na hivyo bila kuelewa kitu kuhusu utamaduni na jinsi Wasamaria walivyoonekana, mtu anaweza kukosa nguvu ya mfano wa Msamaria Mwema. Au vipi kuhusu Luka 15 na mfano unaojulikana sana wa mwana mpotevu? Kwa mara nyingine tena, lazima nikiri kwa miaka mingi, kwa miaka mingi, nilisoma mfano huo na labda baadhi ya haya ni kwa sababu nilikulia au nilitumia miaka kadhaa huko Montana, nikizungukwa na mashamba ya mifugo.

Nami nilifikiria shamba au baba huyu akiishi kwenye shamba huko nje kwenye boondock mahali fulani au amejitenga na jamii. Huko Montana, wakati mwingine unaweza kuendesha gari kwa maili tano na bado usiwe mwisho wa njia yako ya kuingilia, sembuse mbele ya nyumba nyingine. Kwa hivyo nilifikiria baba huyu akienda mahali fulani kwenye shamba huko nje katikati ya mahali pa siri.

Lakini vipi kama anaishi katika kijiji cha kawaida cha Mashariki ya Kati na kila mtu alijua kinachoendelea na kila mtu alikuwa akiangalia kinachoendelea? Basi ilikuwaje umuhimu wa baba kukimbia kumsalimia na kumkumbatia mwana ambaye alikuwa amemtendea jinsi alivyomtendea? Hakuna mtu katika mji ambaye angekosa kilichoendelea. Hata hivyo, ikiwa hatuelewi utamaduni na ikiwa, kama mimi, tuna haraka sana kusoma utamaduni wetu wenyewe katika kinachoendelea, tena, tunaweza kutoelewa mfano au angalau, tunaweza kukosa kitu muhimu. Lakini tena, kwa mfano wa mwana mpotevu, umuhimu wa baba kukimbia na kumsalimia mwana na kumkumbatia mbele ya macho ya jamii? Nina uhakika.

Kitabu cha Ruthu. Cha kufurahisha ni kwamba, kuelekea mwisho wa Kitabu cha Ruthu, una marejeleo haya ya kuvutia sana kwa wanaume walioketi langoni. Namaanisha, je, wanafanya uvivu? Na kwa hivyo wakati mwingine tunawaza wanawake labda wanafanya kazi na kupika na kufanya mambo ya kila aina.

Na hawa hapa wanaume wameketi langoni, wakiwa wavivu tu. Maandishi yanapata rangi tofauti unapogundua kuwa hapa ndipo viongozi walikutana ili kuamua mambo muhimu kwa mji. Na kwa hivyo wanaume hawa si wavivu bali wamekaa tu pale wakipunga upepo na kuzungumza.

Wanaendesha, pengine wanaendesha biashara. Au utamaduni wetu wa kibinafsi unawezaje kuathiri jinsi tunavyosoma maandishi fulani ya Biblia ambayo yanaweza kueleweka vyema kama yanahusu utamaduni uliokuwa unahusiana zaidi na jamii na utamaduni ambapo watu walielewa uhusiano wa kijamii ambao wao ni wa, ambao muhimu zaidi kuliko wewe kama mtu binafsi ulikuwa kundi ambalo wewe ni wa. Kwa hivyo kuna umbali wa kitamaduni kati yetu na maandiko ya Biblia ambao unaweza kutufanya tusielewe maandishi vibaya.

Pia kuna umbali wa kihistoria. Tena, hii inahusiana na mawili yaliyopita, lakini maandiko ya Biblia yanarekodi na kudhani matukio ambayo yako mbali sana nasi. Na zaidi ya hayo, mara nyingi maandiko ya Biblia hayana nia ya kutupa maelezo ya kina ya kila kitu kilichotokea.

Na kwa wale ambao hatukuwepo kushuhudia matukio hayo wakati mwingine, basi tulijitahidi kuelewa ni tukio gani lililokuwa likitokea? Tukio hilo lilikuwa la aina gani? Ni hali gani za kihistoria zilizosababisha kile mwandishi anachozungumzia na kujadili? Kwa mfano, katika Yohana sura ya nne, na tayari tumetaja Luka sura ya 11, Luka sura ya 11, mfano wa Msamaria Mwema, lakini Yohana sura ya nne, ambapo Yesu anamwendea mwanamke kisimani, ambaye ni Msamaria. Kwa mara nyingine tena,

tutaelewa vibaya maandiko haya ikiwa tutashindwa kuelewa historia ndefu ya uadui kati ya Wayahudi na Wasamaria, na jinsi hii ilivyoathiri jinsi Wayahudi walivyoliona kundi hili fulani. Hilo linapozingatiwa, ukweli kwamba Msamaria ni shujaa wa mfano, na ukweli kwamba Yesu angeenda kumtembelea mmoja ni wa kushangaza sana, na ungekuwa wa kushangaza sana kwa wasomaji wa kwanza.

Bila kuelewa matukio yanayozunguka uharibifu wa Yerusalemu na hekalu lake mwaka wa 70 BK , mtu atakuwa na ugumu wa kuelewa maandiko kama Mathayo 24 na Marko 13, Luka 21 ambayo kumbukumbu ambapo Yesu, nadhani angalau anazungumzia kwa sehemu hali inayozunguka uharibifu wa Yerusalemu. Na masimulizi ya Agano la Kale yamejaa marejeleo ya kila aina ya matukio ya kihistoria, iwe ni marejeleo ya masimulizi ya vita, au hali ya kisiasa katika Israeli. Lakini hoja ni kwamba, mara nyingi kuna umbali wa kihistoria unaotutenganisha na maandishi ya Biblia, na hermeneutics hutusaidia kuziba pengo hilo.

Umbali mwingine ni kwamba pia kuna umbali wa lugha. Agano la Kale na Jipya yameandikwa kwa angalau lugha mbili. Agano la Kale pia lina sehemu za maandishi kadhaa katika lugha ya tatu, Kiaramu.

Lakini Agano la Kale na Agano Jipya zimeandikwa katika lugha mbili ambazo ni tofauti sana na zetu, nyingi ya zetu. Na kwa hivyo, kwa mara nyingine tena, hemenetiki na kanuni za tafsiri hutusaidia kuziba pengo hilo na kutusaidia kushinda umbali huo. Kwa mfano, katika Agano la Kale na Jipya, tofauti na jinsi linavyoonekana kutumika leo, na tutarudi kwenye suala hili baadaye chini ya tafsiri, mara nyingi maneno ya Kiebrania na Kigiriki ambayo mara nyingi tunayatafsiri kwa Kiingereza kama mtu, au yanaweza kutafsiriwa kama mwanaume au mwanaume, au ndugu, maneno ya kiume sana, katika Agano la Kale na Jipya yanaonekana kama maneno ambayo yanaweza kutumika kwa vikundi vya wanaume na wanawake.

Na kama ninavyoelewa, hilo linazidi kupungua umaarufu, hasa katika lugha ya Kiingereza na lugha zingine kadhaa pia. Kwa hivyo maandishi ya Agano la Kale na Jipya yanaweza kutumia lugha kwa njia tofauti sana na, hasa aina ya lugha ya kijinsia kuliko tulivyozoea katika baadhi ya lugha zetu. Au maneno mara chache humaanisha kitu kimoja, hata maneno yanayotokana na mzizi sawa, au maneno yanayotokana na lugha nyingine, kutoka lugha moja, kutoka lugha ya awali.

Maana za maneno karibu hazijawahi kuingiliana kabisa. Kwa hivyo hatuwezi, ingawa tuna neno linalolingana, hatuwezi kudhani kwamba maana ya neno katika lugha moja itakaribia maana ya neno la Kiebrania au Kigiriki. Bado nakumbuka, hata katika moja ya madarasa yangu ya seminari, mwanafunzi mmoja akipambana na ukweli kwamba Paulo angetumia neno tumaini.

Ni wazi kwamba hakutumia neno la Kiingereza tumaini, lakini tunatafsiri neno la Kigiriki, elpis , ambalo Paulo alitumia pamoja na neno la Kiingereza tumaini. Na mwanafunzi alijitahidi kwamba Paulo angeona Ukristo na Yesu wakirudi kama tumaini tu. Na sehemu ya tatizo ilikuwa kwamba alikuwa akijaribu kuelewa matumizi ya Paulo ya neno hilo pamoja na neno letu la Kiingereza tumaini, na alijitahidi kwa muda mrefu kutokana na kushindwa kuelewa kwamba maneno mara chache sana, ikiwa yanatokea, yanaingiliana kati ya lugha.

Jambo lingine la kuvutia ambalo huwa napendezwa nalo kila wakati ni linapokuja suala la kutafsiri wakati wa Kigiriki, kwa mfano. Tofauti na Kiingereza, hilo kimsingi ni la muda katika mwelekeo, tuna wakati uliopita, uliopo, na ujao, wakati wa vitenzi vya Kigiriki haukuonekana kuonyesha wakati kimsingi. Hilo lilionyeshwa kwa njia nyingine.

Ili mtu anaposhughulika na maandishi ya Kigiriki, tunapaswa kuwa waangalifu tunapotafsiri nyakati za Kigiriki, au hata nyakati za Kiebrania, kwamba hatusomi, kwa

mfano, mfumo wetu wa vitenzi vya Kiingereza na mfumo wa wakati kwa njia ya Kigiriki au Kiebrania. Kwa hivyo hizo ni baadhi tu ya mifano ya jinsi kuna tofauti ya lugha kati ya lugha ambayo Agano Jipya la Kale liliandikwa, na lugha ambayo sasa tunajaribu kuielewa, kwangu mimi mwenyewe ya Kiingereza cha karne ya 21 cha kisasa. Kuna tofauti ya tano, au umbali wa tano, na hiyo ni tofauti ya kijiografia.

Kwa hivyo kuna umbali wa muda, maandishi ya Biblia yaliandikwa katika wakati tofauti sana, angalau karibu miaka elfu 2000 na mapema, kutoka wakati wetu. Hilo pia linaunda tofauti ya kitamaduni. Maandishi ya Biblia yanathibitisha utamaduni wenye maadili ya kitamaduni tofauti sana na yetu.

Kuna tofauti ya kihistoria. Maandishi ya Biblia yanarejelea matukio, na yanachukulia matukio ambayo, kwa mara nyingine tena, tumetenganishwa nayo. Pia kuna tofauti ya lugha kwa kuwa maandishi ya Biblia yameandikwa katika lugha ambazo zinaweza au zisilingane na lugha tunazozungumza leo.

Tofauti inayofuata, basi, ni tofauti ya kijiografia. Kuna sifa kadhaa za kuvutia za kijiografia ambazo, tena, zinarejelewa au kudhaniwa katika maandishi ya Biblia ambazo huenda zisijulikane kwa wasomaji wa kisasa, lakini ambazo zinaweza kuathiri jinsi tunavyoelewa maandishi ya Biblia. Na tena, hemenetiki na tafsiri hutusaidia kupanga daraja hilo.

Kwa mfano, kitabu cha kuvutia kutoka Agano la Kale, Yona anapokimbia, kitabu cha Yona, Mungu anamwita aende kwa Waashuri na kuhubiri injili, na Yona anakataa na kukimbilia Tarshishi. Ukiangalia ramani, utagundua kuwa Yona hakuenda tu katika mji ulio karibu. Yona alienda mbali kadri uwezavyo.

Lakini isipokuwa mtu anafahamu jiografia ya nchi, mtu anashindwa kuona kwamba kile ambacho Yona angefanya, kutokwenda kuhubiria taifa hili ovu na baya ambalo

Mungu alikuwa akimwita aende. Mfano mwingine wa kuvutia sana unatoka katika kitabu cha Ufunuo, na moja ya barua katika sura mbili za kwanza, Ufunuo sura ya tatu, na barua kwa kanisa la Laodikia. Na kuanzia mistari wa 15, nitasoma mistari ya 15 na 16 ya sura ya tatu.

Yohana anasema, kwa kweli Yohana akinukuu maneno ya Yesu, akiwasilisha maneno ya Yesu kwa kanisa la Laodikia, moja ya makanisa saba huko Asia Ndogo, Uturuki ya kisasa, ambayo Yohana alikuwa akizungumzia ufunuo wake, ufunuo wake. Lakini katika mistari ya 15 hadi 16, Yesu anaambia kanisa kupitia Yohana, anasema, Nayajua matendo yako ya kuwa hu moto wala hu baridi. Laiti ungekuwa mmoja au mwingine.

Kwa hivyo kwa sababu wewe ni vuguvugu, si moto wala baridi, nitakutema utoke kinywani mwangu. Sasa, kwa kawaida tunapotafsiri maandishi haya na jinsi nilivyofundishwa kuyasoma ilikuwa kwa mtazamo wangu mwenyewe. Hiyo kwa kawaida ni moto na baridi ilionekana kama aina ya kinyume cha binary.

Moto ulikuwa jambo zuri na baridi ulikuwa jambo baya. Kuwa moto ulimaanisha kuwa katika aina ya msamiati wa kidini niliokulia. Kuwa moto ulimaanisha kuwa moto kwa ajili ya Kristo na kuwa baridi unamaanisha kukatishwa tamaa, kuwa mpinzani kabisa kwa Kristo, kukataa kutii, kukataa kumfuata, kutotaka uhusiano wowote na Kristo.

Na kisha uvuguvugu uliwekwa katikati. Kwa hivyo una joto hapa juu, ambalo ni jambo zuri. Mtu ambaye ni uhusiano wake na Kristo na ushuhuda wake ni mchangamfu na hapa chini ni baridi.

Wamekufa kabisa na wamezimwa na hawataki uhusiano wowote na Kristo. Na katikati ni vuguvugu. Hawa ni Wakristo ambao ni wapumbavu na wanapita uzio kama nilivyoambiwa.

Na hawataki kumkataa au kumkataa Kristo, lakini hawatasimama. Wanataka tu kukaa katikati. Na kwa hivyo Kristo anaposema, Laiti ungekuwa moto au baridi, badala yake wewe ni vuguvugu, anasema, angalau laiti ungekuwa moto kwa ajili yangu na kunifuata na utii kamili.

Au angalau natamani ungechukua msimamo dhidi yangu, lakini angalau ujue unaposimama, usikae katikati. Na labda umesikia Ufunuo 3, 15 na 16 zikieleweka katika mstari huo. Kwa hivyo Yohana anawaita wafanye jambo fulani.

Usipande tu juu ya uzio. Hata kama unamchukia Kristo au unamkataa, angalau fanya hivyo. Usiwe mpandaji wa uzio.

Hata hivyo, nadhani njia ya kuelewa maandishi haya ni kuelewa kitu kuhusu jiografia ya Laodikia na maeneo yanayoizunguka. Na inaweka mwelekeo tofauti kabisa katika kuelewa maandishi haya. Laodikia ilikuwa mji wa kawaida wa Kigiriki-Kirumi wa karne ya kwanza, isipokuwa ilikuwa na tatizo moja ambalo kwa kawaida lilichukuliwa kuwa muhimu na muhimu kwa miji ya karne ya kwanza katika ulimwengu wa Kigiriki-Kirumi.

Na hiyo ilikuwa Laodikia ambayo haikuwa na maji mengi. Lakini inavutia, miji miwili karibu na Laodikia ilikuwa nayo. Mojawapo ya miji hiyo ilikuwa mji ulioitwa Hierapolis.

Na jiji la Hierapolis lilijulikana sana kwa chemchemi zake za maji moto za kimatibabu, chemchemi zake za madini, na watu wangekuja kutoka mbali wakati mwingine kukaa katika chemchemi hizi kwa ajili ya uponyaji na thamani yake ya kimatibabu. Kulikuwa na mji mwingine ambao haukuwa mbali sana na Laodikia uliojulikana kama Kolosai. Na Kolosai pia ilikuwa na sifa ya kihistoria na kijiografia kama mahali palipojulikana kwa maji yake baridi yenye kuburudisha ambayo yalikuwa mazuri kunywa.

Kwa hivyo tatizo lilikuwa kwamba Laodikia ilibidi itoe maji yake kutoka mahali pengine. Na ilipofika huko, maji yalikuwa yamelowa na yalikuwa ya ajabu tu. Kwa kweli hayakuwa mazuri kwa kiasi kikubwa.

Na kile ninachofikiri Yohana anasema, akichora jiografia ya eneo hilo, anasema, Laiti ungekuwa moto au baridi. Yaani, Laiti ungekuwa moto, kama maji ya Laodikia ambayo ni mazuri kwa uponyaji, au laiti ungekuwa baridi, kama maji yanayoburudisha kutoka Kolosai. Badala yake, wewe ni kama chanzo chako cha maji.

Wewe ni vuguvugu, huna thamani, na ninakaribia kutapika kutoka kinywani mwako. Namaanisha, unajua jinsi ilivyo kuwa na maji ya vuguvugu, yaliyochakaa, na yaliyotuama ambayo yamekuwa yakikaa hapo. Hakuna mtu anayetaka kunywa hayo.

Kwa hivyo Yohana anatumia jiografia ya eneo hilo kuwakumbusha wasomaji wasiwe kama chanzo chao cha maji. Kwa hivyo tunaposoma maandishi kutoka kwa mtazamo huo, yanachukua mtazamo tofauti kabisa. Moto na mzuri zote ni sitiari chanya.

Hazipingani, angalau katika maandishi haya. Kuwa moto ni kuwa kama maji ya Laodikia. Kuwa baridi ni kuwa kama maji mazuri, baridi na yenye kuburudisha ya Kolosai.

Kuwa vuguvugu si kupanda mahali fulani katikati. Ni kuwa kinyume kabisa. Ni kuwa bure na kutokuwa na thamani.

Na hivyo ndivyo hasa Yohana anawaonya Walaodikia wafanye, kupoteza ushuhuda wao wa kutokuwa na maana na kutokuwa na thamani, kama vile chanzo chao cha maji. Sio nzuri kwa chochote, si nzuri kwa kunywa au kitu kingine chochote. Mfano bora wa kisasa kuliko halijoto ya kiroho ya joto, iwe moto au baridi, ungekuwa ni wangapi kati yenu, mkiingia kwenye mgahawa au mgahawa, kwa nini mhudumu

hujaza maji yenu kila mara, maji yenu ya barafu baridi? Kwa sababu hakuna anayependa maji ya uvuguvugu.

Kwa nini wanaendelea kujaza kikombe chako cha kahawa? Kwa sababu hakuna mtu anayependa kahawa vuguvugu. Unapenda iwe moto, unapenda vinywaji vyako vikiwa moto au baridi. Najua kuna tofauti fulani kwa hilo.

Au wengi wetu, unapooga, kwa kawaida unapenda kuoga kwa moto, si kwa uvuguvugu. Kwa hivyo, nadhani, mifano hiyo inatoa ulinganifu bora kwa kile anachofanya Yohana. Na tena, maagizo ya Yohana yanategemea zaidi jiografia ya eneo hilo, Laodikia na Hierapolis na Kolosai na vyanzo vyake vya maji.

Na nadhani Yohana wote wawili walikusudia hilo, na nadhani wasomaji wangependa mara moja uhusiano huo katika siku zao. Mbali na ukweli kwamba sijui mahali popote katika Biblia ambapo Mungu amewahi kuita, au Kristo amewahi kuwaita watu wake wamkatae, wamkatae au wamkubali. Daima ni kumkumbatia Kristo na kutambua, kuepuka matokeo ya kutofanya hivyo.

Kwa hivyo nadhani historia ya kijiografia hutoa usomaji wa kuvutia zaidi wa maandishi haya. Umbali wa mwisho na wa mwisho ni umbali wa kifasihi. Hiyo ni kwamba maandishi ya Agano Jipya la Kale yanazalishwa katika mazingira ya kifasihi ambayo kwa njia nyingi ni tofauti sana na yetu.

Hiyo ni, Agano Jipya la Kale linaundwa na aina za fasihi ambazo zinaweza kuwa na kufanana au kutokuwa na kufanana na aina za fasihi za siku zetu na vyombo vya habari vya fasihi vya siku zetu. Kwa mfano, mifano michache ambayo inaweza kuwa na uhusiano fulani ingekuwa masimulizi na hadithi, pia fasihi ya epistolari. Tunasoma hadithi na tunasoma masimulizi, tunaandika masimulizi na hadithi, tunasoma na kuandika barua.

Kwa hivyo tuna uzoefu fulani na aina hiyo ya mawasiliano, lakini hata hivyo hatuwezi kudhani kwamba uandishi wa hadithi na uandishi wa masimulizi na rekodi za kihistoria au kuandika barua au mashairi vilikuwa sawa na jinsi tunavyofanya leo. Na kwa kweli, kunaweza kuwa na aina za fasihi ambazo hazina uhusiano wowote na zile za siku zetu za kisasa. Kwa mfano, ni lini mara ya mwisho unasoma au kuandika maangamizi? Au ni lini mara ya mwisho unasoma unabii? Kinachozidisha ugumu pia ni kwamba tuna njia tofauti kabisa ya mawasiliano na mwanzo wa kutuma ujumbe mfupi na njia tofauti za kielektroniki za mawasiliano zinazozalisha aina tofauti kabisa ya fasihi, kwa maana fulani.

Lakini ili kuelewa Agano Jipya la Kale, tunahitaji kufahamu aina tofauti za fasihi ambazo waandishi wa Agano Jipya la Kale waliandika na kuunda mazingira ambayo walitengeneza hati hizo. Na hatuwezi kudhani tena kwamba aina zetu zinazofanana za fasihi lazima ziwe sawa. Kwa hivyo kuna pengo la fasihi, umbali wa fasihi ambao tafsiri na hermeneutics hutusaidia kuushinda.

Kwa hivyo, kwa muhtasari, hermeneutiki ni tafakari ya jinsi tunavyoelewa. Tunafanya nini tunaposoma maandishi? Tunafanya nini tunapoelewa jambo? Hermeneutiki hutusaidia kutafakari katika hilo na kuwa na nia zaidi kuhusu jinsi tunavyofanya hivyo. Tafsiri, tafsiri na tafsiri ya hermeneutiki pia huzingatia mbinu tunazotumia kutafsiri maandishi ya kibiblia.

Ni mbinu na mbinu zipi zinazohitajika ili kuelewa na kutafsiri maandishi ya Biblia? Lakini hizi ni muhimu kwa sababu tunashughulika na mfululizo wa hati ambazo kwa njia nyingi ziko mbali sana nasi, ingawa kuna kufanana kunakotusaidia kuelewa kwa kiasi fulani, pia kuna umbali, iwe ni umbali wa muda ambao nyaraka hizo hutolewa kwa wakati tofauti, tofauti ya kitamaduni ambayo maadili tofauti ya kitamaduni yapo nyuma ya marejeleo katika maandishi ya Biblia, iwe ni matukio ya kihistoria, iwe ni

umbali wa kijiografia au tofauti ya lugha au tofauti ya aina ya fasihi, aina tofauti za fasihi. Hermeneutics na tafsiri hutusaidia kuziba pengo kati ya umbali huu ili tuweze kufikia uelewa sahihi zaidi wa maandishi ya Biblia. Sasa, tutafanya nini katika hotuba inayofuata ni kwamba tutaangalia na kuuliza swali la ni dhana gani kuhusu Biblia tunayoleta katika kutafsiri maandishi ya Biblia? Ingawa tumeona hermeneutics inatofautiana sana ili kufunika nidhamu yoyote ya kibinadamu ambapo uelewa ni maarufu, tunajali kutafsiri maandishi ya Biblia.

Kwa hivyo ni mawazo gani yanayoongoza jinsi tunavyotafsiri na kuelewa maandishi ya Biblia? Kwa hivyo hotuba inayofuata itazingatia hasa tabia ya Biblia, haswa juu ya msukumo. Tunamaanisha nini kwa hilo? Hilo linasema nini kuhusu maandishi ya Biblia? Na hilo linaathirije na kuathiri jinsi tunavyotafsiri Agano la Kale na Jipya?